

*Юлія Урсакій, к.е.н., доцент
Чернівецький торговельно-економічний інститут ДТЕУ, м. Чернівці*

ВПЛИВ ПОДАТКОВИХ НАДХОДЖЕНЬ НА ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

Забезпечення стійкого економічного розвитку є пріоритетним завданням держави. Якість інституцій, транспарентність влади, дотримання верховенства права, відкритість і глобалізація економіки разом із виваженою державною політикою формують підвалини для інтенсивного економічного зростання. Серед важливих детермінант впливу на економічний розвиток слід виділити фіскальну політику, інструменти якої можуть сприяти збільшенню обсягу інвестицій, зайнятості, людського капіталу. В період рецесії роль державного регулювання економіки посилюється, що проявляється у нарощуванні бюджетного дефіциту внаслідок падіння доходів і збільшенні видатків бюджету для фінансування пріоритетних соціально-економічних програм.

Важливо в залежності від соціально-економічної моделі та інституційних особливостей знайти оптимальну конфігурацію фіскальної політики щоб сприяти інтенсифікації ділової активності, нарощуванню ендogenous потенціалу людського потенціалу. Тому доцільним є дослідження впливу фіскальних інструментів на економічний розвиток задля обґрунтування пропозицій щодо підвищення дієвості формування державної фіскальної політики.

Податкові надходження є найбільшим джерелом формування бюджетних доходів. Рівень податкового навантаження (співвідношення податкових надходжень до ВВП) та структура податкової системи є двома важливими показниками, які здійснюють вплив на динаміку економічного зростання. Теоретичні концепції ґрунтуються на припущеннях, що збільшення податкового надходження може стримувати розвиток економіки. З огляду на сказане, державі важливо враховувати необхідність наповнення бюджету для виконання своїх функцій та створювати належні умови для розвитку економіки. Тому варто дослідити дієві фіскальні механізми, які використовуються європейськими країнами [1, с.621].

Для переважної більшості досліджуваних країн найвищу частку в структурі оподаткування займають податки на працю. Середнє значення цього показника для вибірки складає 48,9%. В розрізі вибірки присутня суттєва диференціація значень індикатору – від 34,8% у Болгарії до 58,3% у Швеції. В деяких країнах-членах ЄС по сьогоднішній день функціонує пропорційна шкала оподаткування для податку на доходи. Єдина ставка у 10% діє в Болгарії та Румунії; 20% у Естонії, до 2021 року пропорційна шкала оподаткування діяла у Чехії з 15%. Розглядаючи прогресивну шкалу оподаткування зазначимо, що в країнах Центральної і Східної Європи значно нижчі граничні ставки податку на доходу порівняно з іншими країнами ЄС [2, с. 55].

Другою за фіскальною значимістю групою податків є податки на споживання. Середнє значення питомої ваги податків на споживання в структурі оподаткування для представленої вибірки у 2012–2021 роках складає 33,56%. Значення наведеного показника коливаються у межах від 24,1% у Бельгії до 49,5% у Болгарії. До групи податків на споживання входять податок на додану вартість, акцизи та мито. Найбільшу питому вагу з перелічених податків займає податок на додану вартість.

З метою пом'якшення негативного впливу оподаткування на економіку країни ЄС поступово заміщують оподаткування праці податками на споживання. Сучасним трендом є

поетапна субституція податкового навантаження з оплати праці на екологічні податки. Ця категорія податків нейтральна до процесів економічного зростання. До того ж, значна увага серед 17 Цілей Сталого Розвитку наразі приділяється екологічним питанням. Можливим пріоритетом для європейських країн є поступове підвищення ставок екологічних податків та одночасного зменшення оподаткування доходів фізичних осіб для найбільш малозабезпечених домогосподарств. Пріоритетним є надання податкових стимулів для виробництва нових енергозберігаючих технологій та транспортних засобів, які відповідають високим екологічним стандартам [3, с. 312].

Фіскальна політика здійснює значимий вплив на процеси економічного і соціального розвитку. В умовах рецесії COVID-19 держави ЄС активно використовували фіскальні стимули для підтримки економіки та доходів населення. Дані заходи одночасно включали збільшення видатків та зменшення податків з наданням цільових податкових пільг. Ключовим пріоритетом було фінансування програм зі збереження робочих місць і підтримки доходів населення, забезпечення належного функціонування системи охорони здоров'я.

Список використаних джерел:

1. A. Barzylovych, Y. Ursakii, A. Nadezhdenko, T. Mamatova, I. Chykarenko, S. Kravchenko. The Influence of Medical Services Public Management on the Population's Life Quality. WSEAS Transactions on Environment and Development, 2021, №17, P. 619-629.
2. Вдовічен А.А., Табенська Ю.В., Урсакий Ю.А. Фіскальні інструменти впливу на економічний розвиток країн. Науковий журнал «Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право». 2022. № 3 (122). С. 51-62.
3. Чугунов І. Я. Бюджетна стратегія суспільного розвитку. К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2021. 532 с.